

M. Fehérvári Judit

Csillagokra feszülten – Krisztusi harminchármas

Világhiányban éltem,
Apám elhagyott.
Bújtam volna pedig hozzá,
miközben leemeltem fönről
az „Égi Csillagot”...
Magzatoddá lettem,
kékitőddé a padlás ajtaján,
vegyültem szappanbuborékokkal,
röpülni tanultunk: megigézett a fönt,
ó, én balga Ikarosz, zuhanásom
csak pubertáskori nyavalyákat hozott.
A semminek kicsinyke, csupasz ágán
kinevettem a szépséget, mert csupán
koldultam árva kenyérét, s barátom
a Gazda, az Isten nevetettében, ha
rám nézett, folyton törölgette
könnyektől vidám szemét.
Mértem volna magam a mindenséggel,
de csak tehervonatok jártak ott,
hol zakatolásuk „holt vidék” álmokat hozott
és éjeket a külvárosban a „város peremén”...
S ekkor Attilaként felsejlett Pista létem,
dadogva kérdeztem csak, miként lettem skizofrén...
Szép lassan csak az iszonyat maradt lelkemben,
így eszméltem érett férfivá én.
„Nagyon fáj” a Gát utca - keserves hazakép...
Születésnapok és Horger Antalok ácsolták
háromszázhatvanöt napnyi későbbi kenyérét.
Éltetett Márta, Judit, Edit, Flóra, de Rorschach- lepkékké
gubóztak mind vissza, ha szárnyaim emeltem szép szóval
egyre dideregve, remegve egy csöppnyi szerelem - vigaszért...
Ugye, tudjátok, fennakadtak könnyeim, akár a hosszú tél
rozsdafoltjai a vágányokon, mielőtt a vonat végleg elítélt?!

Az önmegsemmisítés balladája, amelyben magister Francois könyörög mielőbbi haláltáncáért

Hallod Uram, hármat szólott a madár,
Lajstromba szedni bűneim nincs idő.
Lassan omladozik minden kártyavár.
A hazugságok átka loncsos felhő.
Lábad mosom, légy hozzám kegyelmes!
Emberronccsá lettem volt szelíd gyermek.
Uram, szemeid fordítsd minden holtra,
Mentsd lelkét azoknak is, kik vétkesek,
Hisz bennük is él kísértés a jóra!

Földi létünk ma zajos, cifra vásár,
Már a neten veszünk új testet, lelket.
Nem vagyunk különbek, mint ama kufár,
Ki pénzt váltott a templomban, adott, vett,
Csodát remélni azonban nem lehet.
Hiába házadban Biblia, Tóra,
Ájtatosoknak nincs szüksége Hitre,
Hajlongó keresztvetésre, egy szóra.

Versem darabokra szedik más költők.
-Nem számít értéket ad vagy vesz szavam.-
Harminc ezüstpénzért koporsóm mérők,
Nem értik, milyen erős az a számla,
Hiszen a teljes embert veszi számba:
Esendő az ember, néha megbotlik,
A Tíz Csapás sem kímélt varázslókat,
Hogy ki jó ember kipislogott itt is.

Ajánlás:

Uram! Nem éreztem eddig, csak átkod,
Persze, bolond, aki magára veszi
Az „égi csodák” méreg-patikáját,
Mert jelenem nincs, elvitte a múltam.

Tíz dzsiszei

Viaduktokról
zúduló könnycseppek nem
látják az Eget.

Fénytelen élet,
búcsúcsókot sosem hajt.
Szoborárván rí.

Verbalizálom
az irgalmatlan frázist:
nincs többé Lányom.

Könyvszerelmen túl,
csosszan a lélek is, mert
gyászol egy betű.

Előszó híján
a teremtő is zokog.
Pihen az ÉN-TÉR.

Vonattemetők
elterelt pályáin túl
síklik a bonckés.

Dobban a lüktet
lüktet a dobban gyászol
az elhagyott láng.

Savas a szájíz
vastag porréteg gyomor
nagyokat reccsen.

Két vaksötét fény
undorodva cikázik
a fényes mennyben.

Meghurkolt kötél
lélegzetfájó álma
fejfa-merevség.

Például

Ma azt írta a papíromra egy pszichológus,
hogy „kórosan elhúzódó gyászreakció”.
Nem értem, mitől lenne kóros, hogy
Zsófi elment és nem jött haza.
Pedig várom.
A szobája mennybéli tavirózsákkal tele.
Fehérek, akár a hó.
Elképzelni sem merem, hova utazott el
ilyen sokáig.
Még Kanadából is többször hazajött.
Ott nagy a hideg.
Biztosan, csípte Zsófi arcát is a hajnali
zúzvara, de azért buszozott, tanult, tanított.
A gyermekem egy zseni.
Nem én találtam ki, sokan mondták azt is,
mekkora tehetség.
Ha Zsófi rajzol és fest, szétnyílnak a
tavirózsák, s színáradattal telik meg a szoba.
Olyan ez, mint az impresszionisták képein
a percenként feltündöklő Nap.
Szeretem, ahogyan dolgozik, meg mindent,
amit elmesél egy-egy készülő munkájáról:
hova tervezi, milyen lesz...
Zsófi hangorgánuma is gyönyörű.
Legszebben verseket mond, de a
prózákat is szereti.
Ma hosszan néztem a fényképeit,
mert nincs még egy huszonöt éves -
ilyen ragyogó.
Erre ráírják a papíromra, hogy „kóros”.
Talán azért tették, mert elmondtam nekik,
hogy Zsófit lassan két éve meghalasztotta a
S O R S.

Bozó Zsuzsanna

Reszkető kézzel ...

Reszkető kézzel nyúl tűnő élet után,
szavai tétován hullnak a semmibe.
Tompán csillog hajdan fénylő tekintete,
kétségbeesve keres szabadulást.

Érthetlenné vált számára a világ,
nem talál utat, kutatva sűrű ködben.
Egyedül maradt a fojtogató csöndben.
Kétségbeesve keres szabadulást.

Csak ő maradt itt, mint felesleges kacat,
mindenki elment, ki kezét fogta hajdan,
s volt értelme tovaszálló napjainak.
Uram! Mikor szabadulhatok?

Tükörkép

Szemlélem az arcát,
ismerősnek tűnik.
Láttam valahol már,
de az idő múlik.

Távoli időkben,
talán találkoztunk.
Vagy csak képzeletben
épp összefutottunk.

Mégis oly idegen,
furcsa a mosolya.
Pillantása jeges,
gondterhes homloka.

Útjaink elválnak.
nem köszöntjük egymást.
Egykor ő én voltam.
Ma én ő vagyok már.

Soha

Hús november ködös alkony,
lápi fények hívogatnak.
Régről rémlő régi dalok,
emlékeim ködön lógnak.

Süvít a szél, sírnak a fák,
baljós hangon énekelnek.
Szép leányok, fess daliák,
mulatnak a vidám éjben.

Árva leányt, tündér Emmát,
minden legény megforgatja.
Kérője is lenne immár,
egyikükkel sem áll szóba.

Menyasszony már három éve,
választottja messzire jár.
Más legényre rá sem nézne,
Hűségeseen csak reá vár.

Táncból szédül kimelegszik,
szelíd szíve hevesen ver.
Kendőjébe burkolózik,
elsiet a komor éjben.

Tündér Emmát utoléri,
bárhogy kéri, nem ereszti.
Hófehér a ruha fodra,
tisztá lélek hullik sárba.

Hús november ködös alkony,
lápi fények hívogatnak.
Emma érti ezt a hangot,
ködpamacsok táncot ropnak.

Az a legény évről évre,
kimegyen a temetőbe.
Riadt arcát mindig látja,
ruha fodrát megsimítja.

Menekülne, de nincs merre,
békességet sosem lelne.
Fut, ahogy a lába bírja,
a sötét lóp befogadja.

Sebestyén Péter

Hegyimama

Nem fog rajta az idő. Szíjas tagjai nyolcvanhat éve viszik, szüntelenül. Ha nem tudna menni, már rég eltemették volna. Egyedül intézi a házi teendőket, saját kezűleg teremti elő a mindennapit. Fogai évek óta a csiporban hevernek, a kredenc tetején. Már vizet se tölt rájuk, minek. Jobban csúszik az étel fog nélkül. Kicsit meglobbantja, s nem kell akkor rágni a húst sem, zöldséget sem. Korát meghazudtoló frissességgel bírja a terheket, cipeli a keresztjét, akár a rózsét, s csak úgy penderíti le a válláról. Ha kell, még a szomszédnak is, aki nyaralójában hétfégenként azon találja magát, hogy megint friss tüzelő van a kapu előtt. Pedig még tavaly házszenteléskor is azt válaszolta a papnak: – Én jól vagyok, plébános úr, csak a lábaim ne lennének!

A természettel kel s fekszik. A nap járása, a holdfázisok, a harangszó adja a ritmust. Pirospozsgás arcáról, ráncoktól barázdált homlokáról, a nagy hegyeket pásztázó tekintetéből lüktet az élet. Minden nap úgy kel fel, hogy neki dolga van. Enni adni a majorságnak, fát hozni, megaljazni a malacoknak, kihajtani a bárányokat. Nem unja magát egyáltalán. A halál sem ijeszti meg, a mennyország neki itt már elkezdődött, odaát csak kiteljesedik. A reménykedés meg beteljesül... Megboldogult férje idestova húsz éve elköltözött a mennybe, a gyermekek a városban kötöttek ki, a karácsonyi disznóvágáson látja az unokákat is. A kicsiny görényfogó táskarádióból hallja a híreket, tudja, mi történik a nagyvilágban. Szomszédai átjönnek, ha szükséges, de itt a tanya szélén inkább egyedül van. Vagyis inkább magára hagyva, de mégsem egyedül, hisz övé a természet. Ahogy reggelente kilép a kunyhó ajtaján, átöleli őt a mindenség. Szinte kézzel foghatóan érzi, hogy szereti őt az Isten. Szó sincs magányosságról. A madárfütty, a farkasok vonagló ordítása, az éber kutyaugatás, a kert alatt elvonuló csorda kolompja, a szellő susogása, a csillagok fénye, a hold árnyéka, a nap melege egész jó társaság. És nyugalmat áraszt a nagy csend, kinn az erdő szélén, távol a világ zajától. Nem is édeklí őt már a pletyka, nem fontosak már a részletek. Nincs értelme belegabalyodni ebbe az amúgyis összekuszált világba. Nem a felszínen él, hanem egész mélyen, az élet szívében. Az igazán nagy dolgok benn történnek, s ezekkel ő tisztában van. Örül az életnek. Minden pillanatért hálát ad a Teremtőnek, mert ami körülveszi, az benne is testet öltött. Lelke rég lecsendesedett. Elsimultak a hullámok, elcsitultak a lázadó hangok. Béke tölti be egész lényét. Annyira, hogy minden látogatójára kisugárzik.

Jönnek is Berta nénihez rendszeren. Ki csodát látni, ki gyógynövényt kérni, ki tojást vásárolni. A polgármester nem olyan rég megvette a vizimalmát. Az iskola-

igazgató megcsinálta a kerítését. A szomszéd telekre egy közeli városból gyógynövénytermesztő vállalkozó telepedett, de amiket ő gyűjtöget és szárít, különleges kiszerezés nélkül is jobban fogynak. Úgy viszik, mint a cukrot. Berta néni gyógyteája maga a reklám.

Többen kérdezték tőle: nem fél a vadaktól? Ilyenkor elmosolyodik, megsimítja fehér hajtincseit, s azt mondja: – Olyan vén vagyok, a medvének se kellek... Nem is bántották, rég megszerette őket. Együtt élt velük. Eleinte a róka is odakapott, de aztán egy-két tyúk után elment a kedve, mert a döglött tyúkhús valamiért nem esett jól neki. Megütetett vagy tíz hörcsögöt is, aztán az utódok arrébb húzódtak a csűr mellől. A medve még nem járt be, de tavaly nyáron olyan észrevétlen szedték együtt a kokozját s a málnát, hogy alig pár méterre voltak egymástól. A nagy bokrok takarásában, csak az ágak reccsenéséből tudta meg, miután felnézett, hogy a mackó épp arra járt. Néha még pisztrángot is sikerül kifognia a patakából. Volt úgy, hogy egy régi vasnyárrsal csapott be a lapos kő alá, a gázló egyik gübájében. Talált is egy vacsorára való pettyest. Mesélte az unokáknak, hogy ő bizony a kígyóktól se fél. Egyik akkora volt, mint a kankóspálcája, úgy intézte el, hogy egy frissen vágott mogyorófaágat kettéhasított, s amikor a vipera másodszor is sziszegve kibújt a küszöb alól, beszorította a kígyó fejét az ágba, majd felakasztotta az almafára. Nem telt bele egy óra, az ülü le is csapott rá.

Berta néni csak akkor látta orvos, ha kiszállt hozzá, a hegyi tanyára. Mindene fáj, ezt a kor is hozza, ám valahogy újjászületik mindennap, amióta csak kinn van a természetben. Legalább húsz éve ki nem tette a lábát még a közeli faluba sem. A maga egyszerűségében mégis mindenről megvan a véleménye, ha kérdik. És kérdik is, mert szeretik látni-hallani a tovatűnt világot, ami benne rejtőzik, de még itt van. Ő az aranyfedezete a nép bölcsességének, kicsiben. Miközben változott sokat a világ, ő mintha nem változott volna. S ez az állandóság nála nem elmaradottságot vagy együgyűséget jelent, hanem a gyökerek megtartó szívósságát. Ő attól hiteles, hogy nem kellett változnia. Mert amire feltette az életét, az biztos alap. Hite nem ingott meg, erkölce szilárd maradt mindvégig, értékrendjében nem kételkedett egy percig sem. Nem tusakodott a sors ellen, de nem is hívta ki maga ellen soha. Azt azonban alázattal elismerte, hogy van, aki attól hiteles, ha képes változni. Ha kell. Aki belátta, hogy amit eddig csinált, erőltetett, amerre eddig elindult, az zsákutca.

De Berta néni úgy maradt hiteles, hogy nem változott a forgandó szerencse szerint. Erdei kunyhóján nincs forgó szélkakas. Anélkül is tudja, merre van észak, hol kel fel a nap. Amikor panaszkodni járnak hozzá, értelmiségiek és egyszerűbbek, mindegyik kap valamit tőle, amit hazafelé, s majd évekig ízlelgethet magában. Egy lelki morzsát, egy gondolatot, ami visszhangzik benne, s nem hagyja nyugodni. Amitől akár meg is változik.

Nyolcvanhatodik születésnapján köszöntötte fel a község képviselőjében egy fiatal hivatalnok. Tortát, csokor virágot, no meg emléklapot adott át a néninek. Megpusztilta, majd félszegen leült, hogy egy kicsit beszélgessenek. Szó szót hozott, s az állam embere a hetedik kanyar után azt is kibökte, hogy voltaképpen azért van itt, hogy megbeszéljék Berta néni évek óta felhalmozódott adósságát, amit a kertjéért kellett volna, hogy befizessen, adóba. A sok kicsi mára már annyira felgyűlt, hogy azzal az öreg házzal is megvásárolhatta volna Berta mama, azt, amiben lakott...

Kint egyre melegebben sütött az őszi nap. A lágyszél vidáman suhant a fák között, néhány sárga levél ernyedten ereszkedett a szikkadt földre. Berta mama rakott még két hasábot a kályhába, hadd ne fájzon a vendég. Szeméből szép kövér könnyecsek ereszkedtek alá.

– Most mit tudjak tenni?? Nincs egy vasam sem, éppen csak a temetésemre félretett pénz a Csekkben, de az semmire nem elég, akkora nagy összeget mondott ez a fiatalember... Jajj, Uramisten! – morfondírozott magában, miközben a köténye sarkával törölgette a szemét.

Pálinkát töltött a ficsúrnak, és még vagy fertályóraig osztották a világ sorsát. A fiatalember nagy hévvel szapult a falut. Hogy aszongya, milyenek az emberek. Hogy merre tart ez a világ, s hogy az emberek hogy elromlottak, nem ismernek sem Istent, sem embert. Lassan fele gazember, fele alkoholista.

A hegyimama még töltött egy pohárral, jószívű volt, majd csendesén visszakérdezett:

– Te Berci, s te melyik feléhez tartozol?...

Ebben a minutumban künn fogni kezdtek a kutyák. Előbb az öregasszonyé, a pajta mellett, majd a szomszédoké, mind a négy, de egyre hevesebben. Szokatlan ugatás volt ez, mint amikor nagyidő vagy földrengés támad. Mintha vadat szimatoltak volna. Perceken belül hatalmas morgás hallatszott, amely egyre erősödve közeledett a pajta felől. A fiatalember lecsapta a pálinkáspoharat, majd eszeveszetten tépte fel az ajtót:

– Húzdjék félre, mama, itt a medve! – ordította, s azzal kirohant. A mama megdermedt ültében.

A legény az autójához indult, hogy a riasztó sprét, s a fejszét időben elkapja. Ekkorra már a medve a pajta deszkáit tépte, a süldők rémülten visítottak. A hivatalnok sietve kirántotta a kocsiajtót, a fejszét már hajította is a pajta felé, de nem talált. Még közelebb merészkedett, és a nagy hatósugarú palack tartalmát spriccelni kezdte a vadállatra, közben ordított: – Takarodj, te dög!

A medve ekkor megfordult, és két lábra emelkedve vicsorította állkapcsát a legény felé. A legénynek még annyi ideje sem volt, hogy a ház felé szaladjon, nem mérte jól fel a távolságot. A medve egyik mancsával elkapta a férfi vállát, és fel-

szántotta annak hátát. Földre estében a legény még odafújta egyet a vad pofájába, erre az még inkább felbőszült. A fiatalember elkiáltotta magát:

– Vigyázzon Berta néni!

Vállából már iszonyatosan folyt a vér, jó nagy területen lehasadt a bőr, mintha tenyérnyi vastag szíjat hasítottak volna ki belőle. Fél karjával még próbálta védeni magát, nehogy a medve szemből támadjon. Ekkor a küszöbön megjelent az öregasszony, kezében kapott két égő hasábfával, amit a medve irányába célzott.

A vad megriadt a tűzcsóvától, hirtelen megtorpant, átlépett a fekvő sebesültön, majd mély horkanással jelezte, meghátrál. Megfordult, s a nyíres felé vette útját.

Az öregasszony vizet hozott, s egy fehér, tiszta rongyot, hogy elkössék a sebet. Felsegítette az elalélt embert, a küszöb elé, háttal a tornácnak támasztva, majd átrohant a szomszédba mentőt hívatni, mert csak ott van telefon. Mentében még odaszólt a jajgató fiatalembernek:

– Látod fiam, jóval többet kéne törődjete a medvékkel, mint az én adómmal.

A végeken (2004, linómetszet)

Marton Réka Zsófia
Halottak napja

Hajnali fény birizgálja a fák fázós derekát.
 Felnújtott kezekként mozdul a mécsesek
 lángja a trónfoglaló ködben.
 A tiszta üvegen távolodó épületek képe:
 megváltásunk betelve.

Az első lovas érkezésekor

Lomtalanított éjszakákat
 mos el a tavaszi eső.
 Szelet árasztva
 árnyékában marad
 a némaság.
 Nem hallatszik más,
 csak nyugodt szuszogás:
 pusztítást lélegez ki
 a meglevenedett sár.

Metamorfózis

Láthatóvá válnak
 a régi temetők
 Ha lehullnak a nyár lombjai
 S bennük a sírok már nem is emlékeztetnek
 régi önmagukra
 -csakúgy, mint az alatt lévők sem-
 Rajtuk az írás faerezetté nyúlik szét
 Egészen beleolvad a fejnövényzetbe
 S mint megannyi rügy
 Él benne tovább az egykori ezernyi lázadás és lemondás.

Hóköroök

Hóba lépdelt köreidet elmossa a télben tavasz
 S nem tudod mitől félsz jobban:
 A halottaktól vagy a magányos helyektől
 – El, csak el innen –
 De még előtte dobozba zárni a pillanatot
 a lencse egyik oldaláról,
 Mielőtt a földek mozgása arrébb gördíti a nem élőket
 Azt hiszed, csak a szél teszi,
 Pedig a rögök kelnek ki magukból
 És akkor már hiába keresed a hóköroöket
 Kráterre lettek sárgult fényképek rostjain.

Kalandra fel! (1998, linómetszet)

Bereti Gábor

Az emlék megközelítése

Ez már a hetedik gúla. A csönd és a zaj, akár a hasábok, egymásra rakva. Közöttük érett, barna dohánylevelek. Ha meggyújtánám nedves füst fojtogatná a tüzet.

Mégis ég.

A lassú izzás, akár a cigarettaparázs a szél lélegzetében – kihuny és világít.

Ősz hajú pára inog.

A reggel ráhajlik a délutánra.

A színtelen levegőben kifosztott, üres hangok az ének. Összekeveredik a tűz fölött pattogva hullámozó könnyű, hófehér kukoricarajokkal. Mintha összeérő galaxisok súrolnák egymást, torlódnak, gyűrődnek szét a hangok. A rázkódó, remegő gúla, akár a kártyavár, vékonyka réz és ólomlemezekké hullnak. A szilánknyi rések közül a füstöt kiráncigálja a szél. Mindenütt csak az úr, csak a másvilági lassú parázs, a fuldoklás marad. Pedig a vakolatlan, vöröslő téglafalak között változatlanul kavargó, órlódik a század. Még várok. Hátha megérkezik az ének, a teljes, az igazi.

A lehetséges és a lehetetlen

Másként itt.

Másként nem lehet.

A folyóból kifolyó folyó,

s az ottmaradt part.

Hang nélkül nézzük

a szóroncsokat.

Itt összegyűlt minden.

De eltűntek a róluk szóló történetek.

A délután hazahívó harangszavai

egybefonódtak az elvékonyodó

suttogásokkal; a három és négyszögletű

vízcseppek csörgése menthetetlenül

összekeveredett a lefolyó hörgésével.

A zeneárokban hangolt a zenekar.

S ahogy lendült a karmester pálcája

minden érthetővé vált.

Vallomás

Engem a sorsom nem jól utánoz
Sehogy sem illek én még a gyászhoz
Hagynia kéne éljek egészen
Ne zaklasson hogy semmim sincs készen

Hagynia kéne félnem ne kelljen
Lát-e vajon vagy elhagy az isten
Tudom hogy figyel látja hogy élek
Ne higgye azt hogy gyáva ha félek

Engem a sorsom rosszul utánoz
Hogyha a csendért mégis feláldoz
Szólnom a jóért magamnak kelljen
Ne hulljon szét a hangom a csendben

Mert csak a múzsák akikkel élek
Ők tartják meg a világot szépnek
Sorsommal is csak így vagyok rendben
Akkor is hogyha sosem lesz készen

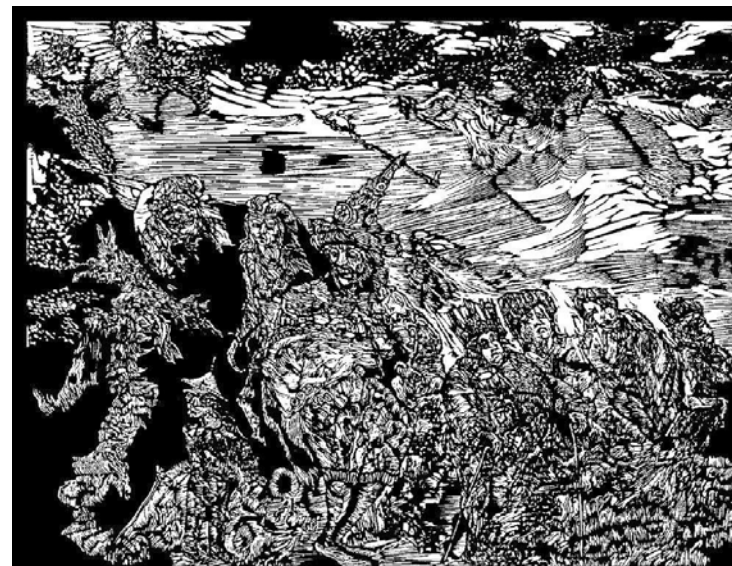
Mit úgy akartam

Mit úgy akartam, a földet, jutalmul
majd én is megkapom. S ha remegtem
érte, úgy legyen, lógjon fürtökben
életem a nagy ősz előtt. Rám borul

gyümölcse, a sok földlevél. Átdobog
rajta száraz ér, foltos csont, tüdő,
sápadt mályvahang, szomjas levegő,
s a bokrok tövén a bomló szótagok:

egyre kérdezik? Hát ezt akartam én?
Sárból font fonállal kivarrja az éj
számra válaszom: ÉN EZT AKARTAM!

Félelem nélkül, emberül élni itt.
S ha fent nem lehet, hát lent, akár a hit –,
a mélyből sugározva hatalmam!

Cortez Tlaxcalában (2003, linómetszet)